

Határozatok Tára

NILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. március 1-je¹

C-522/10. sz. ügy

Doris Reichel-Albert
kontra
Deutsche Rentenversicherung Nordbayern

(A Sozialgericht Würzburg [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Migráns munkavállalók szociális biztonsága — A szociális biztonsági rendszerek koordinálása — A 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet 44. cikkének (2) bekezdése — Az öregségi nyugdíjra való jogosultság vizsgálata — A gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevétele — Másik tagállamban szerzett időszakok — Feltételek — A 883/2004/EK rendelet 5. cikke — A tények azonos kezelésének elve”

I – Bevezetés

1. A Sozialgericht Würzburg (würzburgi társadalombiztosítási bíróság, Németország) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet² 44. cikke (2) bekezdésének értelmezését kéri a Bíróságtól a D. Reichel-Albert német állampolgár – aki Belgiumban szülte és nevelte gyermekeit –, és Németországban az öregségi nyugdíjbiztosítás jogi szabályozásáért felelős intézmény, úgymint a Deutsche Rentenversicherung Nordbayern (a továbbiakban: DRN) között folyamatban lévő jogvita keretében.

2. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem közelebbről azon feltételekre vonatkozik, amelyek szerint egy jövőbeni öregségi nyugdíj kiszámításánál az egyik tagállamban gyermekneveléssel töltött időszakokat figyelembe kell vennie egy másik olyan tagállamnak, amely jogszabályainak hatálya alá a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet³ II. címének kollíziós szabályai alkalmazásával a szülő már nem tartozik. E tekintetben a Sozialgericht Würzburg rámutat arra, hogy a német jogszabályok az ilyen időszakok figyelembevételét annak a feltételnek rendelik alá, hogy az érintett személy a gyermeknevelés során vagy közvetlenül a gyermek megszületését megelőzően folytatott-e kötelező járulékfizetési időszaknak tekinthető munkavállalói tevékenységet.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések újszerűek, mivel ezek az első olyan kérdések, amelyek a 987/2009 rendelet rendelkezéseinek, különösen 44. cikkének értelmezésére vonatkoznak. Egyetlen, az említett cikkel azonos tartalmú rendelkezés sem szerepelt a koordinálásról szóló korábbi szabályozásban, amelyet a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 284., 1. o.

3 — HL L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.

munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet⁴, és végrehajtási rendelete, az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet⁵ alkotott. A 987/2009 rendelet 44. cikke megalkotásának körülményei rámutatnak arra, hogy e cikket az uniós jogalkotó a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatára válaszul alkotta meg, amely az Elsen-ügyben⁶ és a Kauer-ügyben⁷ hozott ítéletből következik, amelynek az alkalmazási körét szükséges volt behatárolni.⁸

4. Először is hangsúlyozom, hogy az alapügy tényállására tekintettel a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott uniós jogi rendelkezések időbeli alkalmazásával kapcsolatos kérdésre figyelt fel.⁹ Felvetődik ugyanis a kérdés, hogy az alapeljárásra, valamint a szóban forgó tényállásra a nemzeti szociális biztonsági rendszerek koordinálásának jelenlegi – a 883/2004 és a 987/2009 rendeletnek megfelelő - szabályozása, vagy korábbi – az 1408/71 és az 574/72 rendelet szerinti - szabályozása irányadó.

5. Ha ezen első kérdést a Bíróság úgy dönti el, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének alkalmazhatóságát állapítja meg, akkor e cikket oly módon kell értelmezni, amely lehetővé teszi az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben hivatkozott nemzeti rendelkezések e cikknek való megfelelésének értékelését. Ez azonban annak előzetes meghatározását feltételezi, hogy valóban a német jogszabályok irányadó-e D. Reichel-Albert helyzetére a releváns kollíziós szabályok értelmében, és a 987/2009 rendelet 44. cikkében foglalt alapfeltételek valóban teljesülnek-e D. Reichel-Albertet illetően.

6. A jelen indítványban különböző lehetséges eseteket mutatok be, amelyek közül az egyiket elsődlegesen, a többit kiegészítő jelleggel, arra az esetre, ha a Bíróság nem fogadná el a válaszra vonatkozó első javaslatomat.

II – A jogi háttér

A – Az uniós jog

1. A 883/2004 rendelet

7. A 883/2004 rendelet tárgya a nemzeti szociális biztonsági rendszerek összehangolása. E rendelet 2010. május 1-jétől¹⁰ az 1408/71 rendelet helyébe lépett, amelyet több ízben módosítottak. Célja a korábbi szabályozás tömörebbé és átláthatóbbá tétele, valamint a Bíróság e területtel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának figyelembevétele¹¹.

4 — HL L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o. Ezen eredeti változatot több alkalommal módosították.

5 — HL L 74., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 83. o.

6 — A C-135/99. sz. ügyben 2000. november 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-10409. o.).

7 — A C-28/00. sz. ügyben 2002. február 7-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-1343. o.).

8 — Lásd a 987/2009 rendelet (14) preambulumbekzdését és az Európai Parlament álláspontjának (13) preambulumbekzdését, amely első olvasatban 2008. július 9-én került elfogadásra az említett rendelet elfogadására tekintettel [P6_TC1-COD(2006)0006], valamint Y. Jorens és F. Van Overmeiren: General Principles of Coordination in Regulation 883/2004, *European Journal of Social Security*, 11. kötet (2009), 1–2. szám, 67. o.

9 — Lásd a Bíróság által tárgyalás céljából feltett írásban megválaszolandó alábbi kérdéseket.

10 — A 883/2004 alaprendelet 2004. május 20-án lépett hatályba, de csak 2010. május 1-jétől alkalmazandó, amikor maga a 987/2009 végrehajtási rendelet hatályba lépett.

11 — Lásd a 883/2004 rendelet (13) preambulumbekzdését.

8. Az említett rendeletnek „Az ellátásokkal, jövedelmekkel, tényállásokkal és eseményekkel kapcsolatos egyenlő bánásmód [helyesen: Az ellátások, jövedelmek, tények és események azonos kezelése]” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet eltérő rendelkezései hiányában [...]:

[...]

b) ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a jogkövetkezmények meghatározott tényállás [helyesen: tények] vagy események bekövetkezésének tulajdoníthatók, az említett tagállamnak a hasonló tényállások [helyesen: tények] vagy események bármely tagállamban történő bekövetkezését oly módon kell figyelembe vennie, mintha azok a saját területén következtek volna be.”

9. A 883/2004 rendeletnek „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása” című II. címében szereplő 11. cikkének (1) és (3) bekezdése, amely az „Általános szabályokat” tartalmazza, a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az e rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

[...]

(3) A 12–16. cikkekre is figyelemmel:

a) a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként egy tagállamban tevékenységet folytató személyek az adott tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak;

[...]

e) az a)–d) pont hatálya alá nem tartozó bármely személyre a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai vonatkoznak, e rendelet egyéb olyan rendelkezéseinek sérelme nélkül, amelyek szerint az ilyen személyeknek egy vagy több tagállam jogszabályai alapján ellátásokat biztosítanak.”

10. Ugyanezen rendelet 87. cikke, amely „Átmeneti rendelkezéseket” állapít meg, kimondja:

„(1) Ez a rendelet az alkalmazását megelőző időszakra vonatkozóan nem keletkeztet jogot.

(2) E rendelet hatálybalépése előtt egy tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási, szükség esetén szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási időt figyelembe kell venni az e rendelet szerinti ellátásra való jogosultság meghatározásánál.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezéseire is figyelemmel, e rendelet szerint jogosultság keletkezik arra az eseményre vonatkozóan is, amely e rendeletnek az érintett tagállamban történő alkalmazását megelőző időszakban következett be.

[...]

(8) Ha egy személy e rendelet következtében az 1408/71/EGK rendelet II. címével összhangban megállapítottól eltérő tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amíg az adott helyzet változatlan marad, kivéve ha az érintett személy kérelmezi, hogy az e rendelet alapján alkalmazandó jogszabályok hatálya alá tartozzon. A kérelmet attól a naptól számított három hónapon belül kell benyújtani, hogy ezt a rendeletet alkalmazzák annak a tagállamnak az

illetékes intézményére, amelynek jogszabályai e rendelet alapján alkalmazandók, ha az érintett személynek az említett tagállam jogszabályai alá kell tartoznia e rendelet alkalmazásának napjától. Ha a kérelmet a kijelölt határidőn túl nyújtják be, a változás az alkalmazandó jogszabályok tekintetében a következő hónap első napján történik meg. [...]"

2. A 987/2009 rendelet

11. A 987/2009 rendelet a 883/2004 alaprendelet végrehajtására vonatkozó szabályokat állapítja meg.

12. A 987/2009 rendelet 44. cikke „A gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételére” vonatkozik, és a következőképpen rendelkezik:

„(1) E cikk alkalmazásában a »gyermekneveléssel töltött időszak« bármely olyan időszak, amelyet valamely tagállam nyugellátásra vonatkozó jogszabályai jogosultsági időként ismernek el, vagy amely kimondottan gyermeknevelés miatt nyugdíjkiegészítést biztosít, függetlenül ezen időszakok kiszámításának módszerétől, illetve attól, hogy ezen időszakok a gyermek nevelésének idején halmozódnak-e fel, vagy azok elismerésére visszamenőlegesen kerül sor.

(2) Amennyiben az alaprendelet II. címe értelmében illetékes tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba, annak a tagállamnak az intézménye [helyesen: azon tagállam intézményének], amelynek jogszabályait az alaprendelet II. címe értelmében az érintett személyre alkalmazni kellett, azon az alapon, hogy az munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységet abban az időpontban, amikor e jogszabályok értelmében a gyermeknevelési időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött, e gyermeknevelési időszakot a saját jogszabályai szerinti gyermeknevelési időszakként kell továbbra is figyelembe vennie, úgy, mintha a gyermeknevelésre saját területén került volna sor. [...]"

13. A 987/2009 rendeletnek az „Átmeneti rendelkezések” című 93. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A végrehajtási rendelet hatálya alá tartozó esetekben az alaprendelet 87. cikkét kell alkalmazni.”

B – A nemzeti jog

14. A szociális biztonságról szóló német törvénykönyv (Sozialgesetzbuch) VI. könyvének (a továbbiakban: SGB VI.) „Gyermeknevelési időszakok” című 56. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Gyermeknevelési időszakok a gyermek első három életében a gyermekneveléssel töltött időszakok. A gyermeknevelési időszakot a gyermek egyik szülője javára ismerik el (I. könyv 56. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontja és (3) bekezdésének 2. és 3. pontja), ha

1. a gyermeknevelési időszakot ennek a szülőnek kell tulajdonítani,
2. a gyermeknevelésre a Németországi Szövetségi Köztársaság területén került sor, vagy azzal egyenértékűnek tekinthető,
3. az elismerés e szülő vonatkozásában nem kizárt.

[...]

(3) A gyermeknevelésre a Németországi Szövetségi Köztársaság területén került sor, ha a gyermeket nevelő szülő a gyermekével szokásosan ott tartózkodott. A Németországi Szövetségi Köztársaság területén folytatott gyermekneveléssel egyenértékűnek tekinthető az, ha a gyermeket nevelő szülő a gyermekével szokásosan külföldön tartózkodott, és a gyermeknevelés időszaka alatt vagy közvetlenül a gyermek megszületése előtt ott folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység folytán kötelező járulékfizetési időszakokkal rendelkezik. A házastársak vagy élettársak közös külföldi tartózkodása esetén ez arra az esetre is alkalmazandó, amikor a gyermeket nevelő szülő házastársa vagy élettársa ilyen kötelező járulékfizetési időszakokkal rendelkezik, vagy ilyen kötelező járulékfizetési időszakokkal csak azért nem rendelkezik, mert az 5. § (1) és (4) bekezdésében meghatározott személyi körbe tartozott, vagy mentesült a járulékfizetési kötelezettség alól.

[...]

(5) A gyermeknevelési időszak a gyermek megszületését követő hónap lejártával kezdődik, és 36 naptári hónap elteltével ér véget. [...]"

15. Az SGB VI. „Figyelembe veendő időszakokra” vonatkozó 57. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A gyermek 10. életévének betöltéséig a gyermek nevelésével töltött időszak az egyik szülő javára figyelembe veendő időszakot jelent akkor, ha ezen időszak során a gyermeknevelési időszak elismerésének feltételei is teljesülnek. [...]"

16. Az SGB VI. 249. §-ának (1) bekezdése, amely a „Gyermekneveléssel kapcsolatos járulékfizetési időszakokra” vonatkozik, úgy rendelkezik, hogy „[e]gy 1992. január 1-je előtt született gyermek esetében a gyermeknevelés a születés utáni hónapot követő 12 naptári hónappal lejár”.

III – Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

17. D. Reichel-Albert Németországban folytatott munkavállalói tevékenységet, és ott lakott 1980. június 30-ig. Ezt követően az e tagállam által nyújtott munkanélküli-ellátásban részesült, amelynek folyósítása 1980. október 10-én véget ért.

18. D. Reichel-Albert 1980. július 1-je és 1986. június 30. között Belgiumban lakott a házastársával, aki ott munkaviszonyban állt. A házaspárnak két gyermeke van, akik 1981. május 25-én és 1984. október 29-én, Belgiumban születtek.

19. D. Reichel-Albert 1984. január 1-jétől a németországi öregségi nyugdíjbiztosítási rendszerbe önkéntesen járulékot fizetett.

20. 1986. július 1-jén D. Reichel-Albert, házastársa és gyermekeik hivatalosan németországi lakóhelyet jelentettek be.

21. 2008. augusztus 12-i és 2008. október 28-i határozatában a DRN elutasította D. Reichel-Albertnek a gyermekneveléssel töltött időszakok és a belgiumi tartózkodása idején szerzett „figyelembe veendő időszakok” figyelembevételére és elismerésére irányuló kérelmét azzal az indokkal, hogy ezen időszakokban a gyermekek nevelésére külföldön került sor. Kizárólag az 1986. július 1-jével kezdődő időszakokat ismerték el gyermeknevelési időszakként figyelembe veendő időszakokként, amely időponttól az érintett család újból hivatalosan Németországban lakott. 2008. december 1-jén D. Reichel-Albert panaszt nyújtott be, amelyet a DRN 2009. január 29-én hozott határozatával elutasított.

22. A DRN határozatai megállapítják, hogy D. Reichel-Albert belgiumi tartózkodása alatt a német munkaerőpiachoz fűződő kapcsolatokat sem saját munkaviszony révén, sem házastársán keresztül nem tartotta fenn, mivel több mint egy teljes hónap eltelt D. Reichel-Albert munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységének – amelynek a munkanélküli időszak tekinthető – vége és a gyermeknevelési időszak kezdete között.

23. 2009. február 13-i keresetlevelével D. Reichel-Albert a panasz elutasításáról 2009. január 29-én hozott határozat megsemmisítésére irányuló keresetet terjesztett a Sozialgericht Würzburg elé a DRN-nek arra való kötelezését kérve, hogy vegye figyelembe egyik gyermekét illetően az 1981. május 25. és 1986. június 30. közötti időszakot, míg másik gyermekét illetően az 1984. október 29. és 1986. június 30. közötti időszakot. Keresete alátámasztására D. Reichel-Albert a fent hivatkozott Elsen-ügyben és a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítéletet idézte, és arra hivatkozott, hogy annak idején nem hagyta el teljesen Németországot, amikor Belgiumba távozott.

24. A felek nem fogadták el a kérdést előterjesztő bíróság arra vonatkozó javaslatát, hogy egyezzenek meg az 1984. január 1-jével kezdődő gyermeknevelési időszakok elismerése tekintetében, amely időponttól kezdve D. Reichel-Albert a németországi öregségi nyugdíjbiztosítási rendszerbe önkéntesen járulékot fizetett.

25. A Sozialgericht Würzburg úgy ítélte meg, hogy az SGB VI. 56. §-a (3) bekezdésének a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésével való együttes olvasata nem tenné lehetővé a vitatott gyermeknevelési időszakoknak D. Reichel-Albert javára történő elismerését sem Németországban, sem Belgiumban, amennyiben nem folytatott munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet abban az időpontban, amikor az említett időszakok beszámítása megkezdődött az egyes érintett gyermekei vonatkozásában, és így az érintett személy az EUMSZ 21. cikkből fakadó – az Európai Unió területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való – jogának gyakorlása folytán hátrányt szenvedne. E körülményekre tekintettel a Sozialgericht Würzburg úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [987/2009] rendelet 44. cikkének (2) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely értelmében az Európai Unió valamely másik tagállamában gyermekneveléssel töltött időszakok csak akkor ismerhetők el belföldön töltött gyermeknevelési időszakokként, ha a gyermeket nevelő szülő a gyermekével szokásosan külföldön tartózkodott, és a gyermeknevelés időszaka alatt vagy közvetlenül a gyermek megszületése előtt ott folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység folytán kötelező járulékfizetési időszakokkal rendelkezik, vagy ha házastársak vagy élettársak közös külföldi tartózkodása esetén a gyermeket nevelő szülő házastársa vagy élettársa ilyen kötelező járulékfizetési időszakokkal rendelkezik, vagy ilyen kötelező járulékfizetési időszakokkal csak azért nem rendelkezik, mert az SGB VI. 5. §-ának (1) és (4) bekezdésében meghatározott személyi körbe tartozott, vagy az SGB VI. 6. §-a alapján mentesült a járulékfizetési kötelezettség alól (az SGB VI. 56. §-a (3) bekezdésének második és harmadik mondata, 57. §-a, valamint 249. §-a)?

2) A szövegén túlmutatóan úgy kell-e értelmezni a [987/2009] rendelet 44. cikke (2) bekezdésének rendelkezését, hogy a gyermekneveléssel töltött időszakokat kivételesen munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenység hiányában is figyelembe kell venni, ha egyébként ezen időszakokat az alkalmazandó jogszabályok szerint sem az illetékes tagállamban, sem abban a másik tagállamban nem ismerik el, amelyben az érintett személy a gyermeknevelés időszaka alatt szokásosan tartózkodott?”

26. A Sozialgericht Würzburg által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság Hivatalánál 2010. november 9-én vették nyilvántartásba.

27. A Bírósághoz írásbeli észrevételeket nyújtott be D. Reichel-Albert, az alapeljárás felperese, a DRN, az alapeljárás alperese, valamint a Németországi Szövetségi Köztársaság, az Osztrák Köztársaság és az Európai Bizottság.

28. 2011. október 27-én elküldött levélben a Bíróság tárgyalás céljából az írásban megválaszolandó alábbi kérdést tette fel:

„A Bíróság felkéri az alapeljárásban részes feleket és egyéb érintett személyeket arra, hogy terjesszék elő észrevételeiket a [987/2009] rendelet 44. cikkének olyan esetben történő alkalmazhatóságáról, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, és az 1408/71 rendelet hatálya alá tartozó gyermeknevelési időszakok figyelembevétele iránti kérelemre vonatkozik.

E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság észrevételeinek 21. pontjában kiemelte, hogy a 883/2004 rendeletnek a 987/2009 rendelettel egy időben hatályba lépett rendelkezései nem alkalmazhatók arra az időszakra, amelyet D. Reichel-Albert a gyermekei nevelésével töltött.”

29. A Bíróság által feltett kérdésre válaszul észrevételeket nyújtott be D. Reichel-Albert, a DRN, a német kormány és a Bizottság.

30. A 2012. január 12-én tartott tárgyaláson csak a német kormány és a Bizottság vett részt.

IV – Elemzés

A – Előzetes észrevételek

31. Meg kell állapítani, hogy a releváns német jogszabályok a gyermeknevelési időszakoknak az öregségi nyugdíjrendszerben való figyelembevételére kétféle eljárást írnak elő:

- az első a gyermekneveléssel töltött időszakoknak (Kindererziehungszeiten) az öregségi nyugdíjrendszerben való kötelező járulékfizetési időszakokként való figyelembevételét jelenti, amely lehetővé teszi ily módon az említett időszakok figyelembevételét az öregségi nyugdíjra való jogosultság eléréséhez előírt várakozási idő kiszámításánál;
- a második figyelembe veendő időszakokat (Berücksichtigungszeiten) jelent, amelyek nem nyújtanak alapot semmilyen nyugdíjjogosultságra, de egyes várakozási időtartamok kiszámításakor jelentőséggel bírnak, fenntartják a csökkent keresőképességük számára elismert védelmet, és pozitív hatással vannak a járulékfizetés nélküli időszakoknak betudható értékre.

32. Először is megjegyzem, hogy tartózkodnék attól, hogy lépésről lépésre kövessem a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett két kérdésben rejlő megközelítést az azokra történő válaszadás érdekében. Úgy tűnik számomra ugyanis, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tért ki a 987/2009 rendelet alkalmazhatóságára vonatkozó kérdésre, amelynek eldöntése álláspontom szerint még azelőtt lényeges, hogy fontolóra vennék az ügy érdemének tárgyalását.

B – A 987/2009 rendelet ratione temporis alkalmazhatóságáról

33. Ezzel kapcsolatban egymást követően két kérdés merül fel. Először, meg kell határozni, hogy az említett rendelet időbeli hatálya lefedheti-e az alapeljárást, és igenlő válasz esetén, másodszor, meg kell határozni, hogy miben áll ez a hatály, tekintettel a vitatott szociális kedvezmény – úgymint a gyermekneveléssel töltött időszakoknak a 987/2009 rendelet 44. cikke értelmében vett

figyelembevétele – alapjául szolgáló tényekre.¹²

34. Hangsúlyozom, hogy az osztrák kormány megjegyezte, hogy a Bíróság elé terjesztett két kérdés kizárólag a 987/2009 rendelet 44. cikkére vonatkozik, míg az alapeljárásra e szöveg hatálybalépése – 2010. május 1-je – előtt került sor. D. Reichel-Albert ugyanis 2009. február 13-án nyújtotta be keresetét a DRN azon határozataival – utolsóként a 2009. január 29-én kelt határozattal – szemben, amelyekkel a DRN elutasította D. Reichel-Albert kérelmeit.

35. A maga részéről a német kormány rámutatott arra, hogy a 883/2004 rendelet rendelkezései, amelyekre a 987/2009 rendelet 44. cikke utal, nem voltak alkalmazhatók arra az időszakra, amelyet D. Reichel-Albert a gyermekei nevelésével töltött, és emlékeztetett arra, hogy a vitatott időszak 1981-től 1986-ig tart, mivel a 883/2004 alaprendelet csak 2010. május 1-jén, a végrehajtási rendelete hatálybalépését követően lépett hatályba.

36. Az ítélezési gyakorlat időről időre emlékeztet a Bíróság és a Bírósághoz előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduló nemzeti bíróságok feladatainak világos szétválasztására. E szétválasztás kizárja azt, hogy a Bíróság az uniós jognak egy meghatározott ügyre való alkalmazásáról határozzon.¹³ Mindazonáltal ha egy uniós jogi rendelkezés az alapügy tényállásának megvalósulása idején alkalmazhatatlannak bizonyult, akkor nem kell válaszolni az e rendelkezés értelmezésére vonatkozó kérdésre.¹⁴

37. A 883/2004 és a 987/2009 rendelet által kialakított új szabályozásról szólva, e szabályozás főszabály szerint közvetlenül 2010. május 1-jétől alkalmazandó, az 1408/71 és az 574/72 rendelet hatályon kívül helyezésével, a jövőre nézve, és nem visszaható hatállyal. Ez tűnik ki a 883/2004 rendelet 87. cikkéből¹⁵ és a 987/2009 rendelet 93. cikkéből, amely az említett 87. cikkekre utal.

38. A 883/2004 rendelet hatálybalépése ellenére bizonyos helyzeteket továbbra is az 1408/71 rendelet szabályoz különös átmeneti rendelkezések alapján, mint amilyenek a 883/2004 rendelet 87. cikkének (8) bekezdése által a II. címben foglalt kollíziós szabályokra vonatkozóan és a 987/2009 rendelet 94. cikke által a nyugdíjak megállapítására vonatkozóan előírt rendelkezések.¹⁶ Ezen átmeneti rendelkezések célja annak lehetővé tétele, hogy bizonyos mértékben figyelembe vehetők legyenek olyan elmúlt események, amelyek hatást gyakorolnak hosszú távon, tudva azt, hogy az öregségi nyugdíjhoz hasonló ellátásokhoz fűződő jogok késleltetett természetűek, ami azt eredményezi, hogy több év vagy akár évtized választhatja el azt az időszakot, amikor a nyugdíjjogosultságot megalapozó tények bekövetkeznek, attól az időszaktól, amikor az azokkal kapcsolatos jogosultságokat ténylegesen megállapítják. Itt egyfajta „várományi jogról” van szó, amely fogalmat a német társadalombiztosítási jog jól ismeri (Anwartschaftsrecht).

39. A 883/2004 rendelet 87. cikkének (3) bekezdéséből kitűnik, hogy ha a szociális ellátásokat megalapozó esemény az említett rendelet alkalmazásának időtartama alatt következik be, ezen szociális ellátásokra való jogosultság keletkezik az említett rendelet hatálybalépése előtt bekövetkezett eseményekre vonatkozóan is. Ez az elv alkalmazandó kiterjesztés útján a 987/2009 rendeletre is e rendelet 93. cikkének megfelelően. Ez derül ki azon állandó ítélezési gyakorlatból is, amely szerint a

12 — A 987/2009 rendelet 44. cikkének (1) bekezdése meghatározza az említett időszakokat e rendelkezés értelmében, amely meghatározás annál is inkább hasznos, mivel a felfogások tagállamonként eltérnek.

13 — Lásd például a 13/68. sz. Salgoil-ügyben 1968. december 19-én hozott ítéletet (EBHT 1968., 661. o.), valamint a C-54/07. sz. Feryn-ügyben hozott ítéletet (EBHT 2008., I-5187. o.) 19. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot.

14 — A C-97/95. sz., Pascoal & Filhos ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4209. o.) 22. és azt követő pontjai.

15 — A 883/2004 rendelet 87. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelet „az alkalmazását megelőző időszakra vonatkozóan nem keletkezett jogot”.

16 — E rendelkezés nem tűnik számomra relevánsnak a jelen esetben, amely nem egy öregségi nyugdíj megállapítására vonatkozik, hanem a nyugdíjjogosultságnak a DRN határozatai útján való kiszámítására, amely határozatok jogkeletkeztetők és kötelező erejűek lehetnek a tárgyaláson folytatott viták szerint, azonban hatásaik csak a jövőben, azaz – úgy tűnik – a nemzeti ügyirat szerint mintegy tizenkét év múlva fognak jelentkezni.

visszaható hatály tilalmának elve nem akadályozza meg azt, hogy valamely új szabály jövőbeli hatállyal azonnal alkalmazandó [legyen] olyan helyzetekre, amelyek a régi jogszabály hatálya alatt jöttek létre.¹⁷ Valójában ez azt jelentené, hogy D. Reichel-Albert 2010. május 1-jétől hivatkozhatott volna a 987/2009 rendelet rendelkezéseire azt kérve, hogy öregségi nyugdíj kiszámításakor vegyék figyelembe azokat az időszakokat, amelyeket a gyermekei nevelésével töltött. Ha ezt az érvelést fogadnánk el, a 987/2009 rendeletnek nem lenne visszaható hatálya, de tekintettel lenne ezekre a tényekre az érintett személy jövőbeni öregségi nyugdíja kiszámításakor, jöllehet azok az említett rendelet hatálybalépését megelőzően következtek be.¹⁸

40. Egyszóval, véleményem szerint, mivel a 883/2004 és a 987/2009 rendelet csak 2010. május 1-jétől alkalmazandó, azaz nemcsak az igényelt szociális kedvezményt megalapozó tények bekövetkezésének időpontját követően, hanem azokat a napokat követően, amikor D. Reichel-Albert szembesült a DRN elutasító határozataival, és azt a napot követően, amikor az érintett személy a kérdést előterjesztő bírósághoz az említett határozatokkal szembeni keresetet nyújtott be, az említett rendeletek tehát *ratione temporis* nem alkalmazhatók az alapeljárást illetően.¹⁹

41. A 987/2009 rendelet alkalmazhatóságának hiányában az e rendelet 44. cikkének értelmezésére irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések hipotetikus jelleget öltenek, mivel ez nem teszi lehetővé annak a jogvitának az eldöntését, amelyben a kérdést előterjesztő bíróság eljár. Következésképpen úgy vélem, hogy a Bíróságnak e kérdésekre nem kell válaszolnia.

42. Mindennek ellenére másodlagos jelleggel válaszokat kívánok megfogalmazni arra az esetre, ha a Bíróság nem osztaná az álláspontomat ezen előzetes kérdéstről, és úgy ítélné meg, hogy a szóban forgó helyzet a 987/2009 rendelet időbeli hatálya alá tartozik.

C – A 987/2009 rendelet 44. cikkének esetleges alkalmazásáról

1. Az értelmezésre vonatkozó iránymutatások

43. Nem vitatott, hogy a 883/2004 és a 987/2009 rendelet²⁰ célja a tagállamok által elfogadott szociális biztonsági rendszereknek nem a harmonizációja, nem is a közelítése, hanem csupán a koordinálása, és így módon e rendeletek érintetlenül hagyják a tagállamok ezzel kapcsolatos hatáskörét, azzal a kikötéssel azonban, hogy a tagállamoknak az uniós joggal összhangban kell eljárniuk, különösen az említett rendeletek céljának és az EK-Szerződésnek a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően.²¹

17 — Lásd a 270/84. sz., Licata kontra EGSZB ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1986., 2305. o.) 31. pontját és a C-512/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 21-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-845. o.) 46. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint Jacobs főtanácsnok fent hivatkozott Kauer-ügyre vonatkozó indítványának 65. és azt követő pontjait.

18 — Ez nem ad választ arra a kérdésre, hogy a 987/2009 rendelet milyen mértékben érintheti a DRN-nek a rendelet hatálybalépését jóval megelőzően hozott határozatainak jogszerűségét.

19 — Nem zárom ki azt, hogy lehetnek olyan nemzeti rendelkezések, amelyek eltérő megközelítést tehetnek lehetővé, de álláspontom szerint a 987/2009 rendelet *ratione temporis* alkalmazhatóságának és időbeli hatásainak kérdésére teljes egészében a rendeletben foglalt átmeneti rendelkezések irányadók.

20 — E két – egymást kiegészítő – szöveg közötti kapcsolat olyan, hogy a 883/2004 alaprendelet megértéséhez szükséges elemeket lehet találni a 987/2009 végrehajtási rendeletben, és fordítva.

21 — Lásd analógia útján a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélet 26. pontját azon feltételeket illetően, amelyeknek a tagállamok szabályozásai egy meghatározott időszaknak a tulajdonképpeni biztosítási időszakokkal egyenértékűként történő elismerését alárendelik, valamint a C-440/09. sz. Tomaszewska-ügyben 2011. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-1033. o.) 26. és 27. pontját azon feltételeket illetően, amelyeknek az említett szabályozások a szolgálati időszak vagy biztosítási idő létrejöttét alárendelik.

44. A nemzeti szociális biztonsági rendszerek koordinálásának egyik alapelve az alkalmazandó szabályozás egységessége, amint azt a 883/2004 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése meghatározza. A cél a tagállamok jogszabályai közötti összeütközésből eredő nehézségek elkerülése függetlenül attól, hogy ezek pozitív összeütközések egy adott helyzetben alkalmazandó több jogszabály esetén²², vagy negatív összeütközések alkalmazható jogszabály hiánya esetén.

45. Továbbá a 883/2004 és a 987/2009 rendelet értelmezésére vonatkozó egyik alapvető iránymutatás az, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szociális biztonság terén a biztosítottak nem követelhetik meg azt, hogy egy másik tagállamba való áttelepülésük ne befolyásolja azon ellátások fajtáját vagy szintjét, amelyeket a származásuk szerinti országban igényelhetnek.²³ Az, hogy a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának nem lehet semleges hatása e területen, azaz hogy az esettől függően többé vagy kevésbé előnyös vagy akár előnytelen lehet, közvetlenül abból következik, hogy a tagállamok jogszabályai közötti különbségeket fenntartották.

46. Hozzáteszem, hogy a 883/2004 és a 987/2009 rendeletet nem lehet oly módon értelmezni, hogy figyelembe vesszük az egy kollíziós jogszabály által kijelölt anyagi jognak az alapeljárásban való alkalmazásából eredő konjunkturális eredményt, kivéve akkor, ha ezt a konkrét hatásvizsgálatot e rendeletek valamelyike előírja, különösen ha egy rendelkezés lehetővé teszi az érintett személyek számára az esetükben alkalmazandó jog megválasztását. Az e rendeletek értelmében alkalmazandóként kijelölt jog jótékony hatással lehet az érintett személyre egy adott esetben, azonban negatív hatásai is lehetnek a másfajta ténybeli helyzetekben lévő személyek esetében.

47. A Bíróság által korábban – többek között a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítéletben – elfogadott megközelítés szerint a betartandó érvelési módszer, amely két egymást követő és elkülönült szakaszból áll, a következő. Az első szakasz az uniós jog azon rendelkezéseinek alkalmazása, amelyek az illetékes tagállam és az alkalmazandó jogszabály meghatározására vonatkoznak, anélkül hogy figyelembe vennék a különböző érintett tagállamok jogszabályai alkalmazásából következő eredményeket. Az elemzés második szakasza annak vizsgálatából áll, hogy egy ellátás vagy kedvezmény nyújtásának feltételei, mint amilyen a gyermeknevelési időszakok figyelembevétele, összhangban vannak-e az uniós joggal, közelebbről a 883/2004 és 987/2009 rendelet rendelkezéseivel és/vagy az alapvető szabadságokkal. Kizárólag ebben az utolsó szakaszban válik relevánssá a 883/2004 rendeletnek az ellátások, jövedelmek, tények és események azonos kezelésének elvét előíró 5. cikkének alkalmazása.

48. Ebből az következik, hogy a jelen ügyben csak a későbbiekben, azaz az alkalmazandó jogról való határozathozatalt követően kell feltenni azt a kérdést, hogy a német jogszabályok lényegében összhangban vannak-e, vagy nincsenek az uniós joggal és különösen az érintett rendeletekkel.

22 — Egy ellátásra egyidejűleg több nemzeti jogszabály nem alkalmazható az ennek következtében adódó nehézségek elkerülése miatt (a 302/84. sz. Ten Holder ügyben 1986. június 12-én hozott ítélet [EBHT 1986., 1821. o.] 21. pontja), de egy biztosított halmozhat eltérő természetű ellátásokat, mint amilyen a nyugdíj és a családi támogatások, amelyekre eltérő jogszabályok alkalmazhatók (a C-352/06. sz. Bosman-ügyben 2008. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-3827. o.] 31. pontja).

23 — Lásd többek között a C-493/04. sz. Piatkowski-ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2369. o.) 34. pontját és a C-345/09. sz., Van Delft és társai ügyben 2010. október 14-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-9879. o.) 100. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-345/09. sz. ügyre vonatkozó indítványom 72. pontját.

2. Az illetékes tagállam és az alkalmazandó jogszabály meghatározása

49. Először is az egyértelműség, sőt, a koherencia hiányát jegyzem meg az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben, főként akkor, amikor a második kérdés szövegét az azt kísérő indokolással összehasonlítjuk. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis nem jelöli meg pontosan azt, hogy álláspontja szerint a belga jogszabályokat vagy a német jogszabályokat kellene alkalmazni, mivel először megállapítja, hogy álláspontja szerint a belga jogszabályok alkalmazandók a 883/2004 rendelet II. címe értelmében, majd előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdését mégis arra a feltételezésre alapítja, hogy a Belga Királyság ugyanezen rendelkezések alapján nem illetékes.

50. Mindenesetre csak e két lehetőség létezik az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozóan, amely lehetőségek egymás alternatívái az alkalmazandó jog egységességének a 883/2004 rendelet 11. cikkének (1) bekezdésében említett elve szerint.

51. A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése, amely értelmezését a jelen ügyben kérik, a gyermeknevelési időszakok figyelembevételét illetően „az alaprendelet II. címe értelmében illetékes tagállam jogszabályai[ra]” utal, azaz a 883/2004 rendelet 11. és azt követő cikkeire. A 883/2004 rendeletben foglalt kollíziós szabályokra az említett cikkel ily módon történő utalás mindenekelőtt, a jelen esetben annak meghatározását írja elő, hogy a belga szabályozás és a német szabályozás közül melyik az, amelynek szabályoznia kell a D. Reichel-Albert által Belgiumban gyermekneveléssel töltött időszakokat, miközben D. Reichel-Albert soha nem dolgozott Belgiumban, és több hónapja abbahagyta a németországi munkavégzést.²⁴

52. A 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontja értelmében, amely előírja, hogy egy inaktív személyre a lakóhelye szerinti állam jogszabályai vonatkoznak az említett rendeletnek azon rendelkezéseire is figyelemmel, amelyek az érintett személyre kedvezőbbek, úgy vélem, hogy D. Reichel-Albert helyzetét az említett rendelet alkalmazásával a fentiekben kifejtett indokok miatt a belga jognak kell szabályoznia.

53. Emlékeztetek azonban arra, hogy a 883/2004 rendelet 87. cikkének (8) bekezdése, amely kiterjesztés útján a 987/2009 rendelet hatálya alá tartozó esetekre is alkalmazandó²⁵, különös átmeneti rendelkezéseket tartalmaz a 883/2004 rendelet II. címében foglalt kollíziós szabályokat illetően. Az említett cikk átmeneti időszakot ír elő, amely alatt minden olyan személyre, aki az 1408/71 rendelet II. címével összhangban megállapítottól eltérő tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amíg az adott helyzet változatlan marad. Ez az elvi megoldás irányadó D. Reichel-Albertre vonatkozóan, mivel nem nyújtott be eltérés iránti kérelmet az előírt, 2010. május 1-jétől számított három hónapos határidőn belül annak a tagállamnak az illetékes intézményéhez, amelynek a jogszabályai a 883/2004 rendelet alapján alkalmazandók. D. Reichel-Albert helyzete tehát álláspontom szerint az 1408/71 rendelet II. címe alkalmazásával kijelölt tagállam jogának hatálya alá tartozik.

24 — A 987/2009 rendelet 44. cikkének (3) bekezdése, amely előírja, hogy e cikk (2) bekezdése nem alkalmazandó, amennyiben az érintett személy a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenysége miatt valamely más tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik vagy kerül, a jelen ügyben nem releváns.

25 — A 987/2009 rendelet 93. cikkének megfelelően.

54. Mindamellettt úgy tűnik számomra, hogy az új alaprendeletben említett kollíziós szabályok alkalmazása ugyanezen jogszabályok kijelöléséhez vezetne, azaz azon állam jogszabályainak kijelöléséhez, ahol a tevékenységét abbahagyó személy a szóban forgó tényállás bekövetkeztének időpontjában lakott, mivel az álláspontom szerint releváns két rendelkezésnek – az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdése f) pontjának²⁶ és a 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdése e) pontjának – lényegében azonos szövege van.

55. Kétségtől felvetődhet az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdése f) pontja jelen ügyben való alkalmazhatóságának kérdése, mégpedig időbeli indokok miatt. Az említett f) pontot ugyanis csak 1991-ben vezették be²⁷, míg a szóban forgó gyermeknevelési időszakok korábban véget értek, tudniillik 1986. június 30-án, D. Reichel-Albert és családja Németországba való visszatérésének időpontjában. A fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítéletnek Jacobs főtanácsnok ugyanezen ügyre vonatkozó indítványával²⁸ összefüggésben értelmezett 31. pontja azt sugallhatja, hogy az 1408/71 rendeletnek az érintett gyermekek nevelésének idején hatályos változatát kell alkalmazni.

56. Mindazonáltal úgy vélem, hogy azon megfogalmazással, miszerint „[m]ég ha feltételezzük is, hogy figyelembe kell venni az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a 2195/91 rendelettel beillesztett f) pontját, azaz az L. Kauer által a gyermekei nevelésével Belgiumban töltött időszakok elteltét követő számos évet”, emlékeztetve arra, hogy az említett gyermekek 1966 és 1969 között születtek, a Bíróság hangsúlyozta azt a jelentős – mintegy húszéves – időeltolódást, amely az említett ügyben a releváns időszakok és az új kollíziós szabály bevezetése között fennállt. A jelen ügyben azonban, a fent hivatkozott Elsen-ügyhöz hasonlóan, a gyermekek 1981. és 1984. évi születési időpontja közelebb van az 1408/71 rendelet felülvizsgálatához. Márpedig az Elsen-ügyben hozott ítéletben a Bíróság nem zárta ki egyértelműen az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdése f) pontjának relevanciáját, hanem e különös rendelkezés figyelmen kívül hagyásának alátámasztására azt hangsúlyozta, hogy az érintett személy továbbra is a foglalkoztatás helye szerinti állam jogszabályainak hatálya alá tartozott, amint azt a Bíróság álláspontom szerint a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítéletben egyébként szintén megállapította. Emlékeztetek arra ugyanis, hogy az említett f) pontban említett kollíziós szabály kiegészítő jellegű annyiban, amennyiben csak abban az esetben célja a lakóhely szerinti állam jogszabályainak kijelölésére történő alkalmazása, ha semmilyen más szabályozás, különösen a foglalkoztatás helye szerinti állam szabályozása nem alkalmazandó, amely a főszabályt jelenti. Azon negatív kollízióval kapcsolatos joghézag elkerülése érdekében, amely a szociális biztonság által nyújtott védelemtől való megfosztást eredményezné, a cél az, hogy az a biztosított, aki gyakorolta az Unión belüli szabad mozgás jogát, egy tagállam rendszerének hatálya alá tartozás hiányában egy másik tagállam rendszerének hatálya alá tartozzon.²⁹

57. Az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének f) pontja e cikk 1991-es változatában tehát álláspontom szerint *ratione temporis* alkalmazható D. Reichel-Albert helyzetére, ha az abban előírt alapfeltételek teljesülnek. Márpedig számomra úgy tűnik, hogy D. Reichel-Albert e rendelkezés értelmében „az a személy, akire az egyik tagállam jogszabályai [már nem voltak] alkalmazhatóak és egy másik tagállam jogszabályai sem alkalmazandók rá az [említett 13. cikk] előző pont[jai]ban megállapított szabályok egyikével összhangban vagy a [z 1408/71 rendelet] 14–17. cikk[é]ben megállapított kivételeknek vagy különös rendelkezéseknek megfelelően”, a fent hivatkozott Elsen-üggyel, és kevésbé egyértelműen, a fent hivatkozott Kauer-üggyel ellentétben.

26 — E rendelkezés kimondja, hogy „az a személy, akire az egyik tagállam jogszabályai már nem alkalmazhatóak, és egy másik tagállam jogszabályai sem alkalmazandók rá az előző pontokban megállapított szabályok egyikével összhangban vagy a 14–17. cikkeken megállapított kivételeknek vagy különös rendelkezéseknek megfelelően, azon tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, amelyeknek a területén lakóhellyel rendelkezik, kizárólag azon tagállam jogszabályi rendelkezéseivel összhangban”.

27 — Az 1408/71, valamint az 574/72 rendelet módosításáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1991. június 25-i 2195/91 tanácsi rendelet (HL L 206., 2. o.).

28 — Lásd a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítvány 49. pontját.

29 — Lásd a C-227/03. sz. Van Pommeren-Bourgoniendi ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6101. o.) 34. és 35. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot.

58. E két előző ügyben ugyanis az érintett személyek helyzetére még annak az államnak a jogszabályai voltak irányadók, amelyben gyermekeik születése, majd nevelése idején dolgoztak. U. Elsent illetően - bár három évvel a gyermeke születése előtt Franciaországba költözött -, a német jog a foglalkoztatás helye szerinti állam jogaként továbbra is alkalmazandó volt, mivel munkaviszonyát Németországban határ menti ingázóként fenntartotta. L. Kauer, jóllehet az ausztriai munkavégzést jóval három gyermeke születése előtt abbahagyta, továbbra is az említett tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott³⁰ azon időszakokban, amikor nem folytatott keresőtevékenységet azért, hogy három gyermekét nevelhesse, mivel Belgiumban csak az utolsó gyermeke megszületése után telepedett le. A Bíróság a fent hivatkozott Elsen-ügyben hozott ítélet 26. pontjában „szoros” kapcsolat, míg a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélet 32. pontjában csupán „elégséges” kapcsolat fennállását állapította meg a szóban forgó gyermeknevelési időszakok, és valamely keresőtevékenységnek azon tagállamban való gyakorlása folytán szerzett biztosítási időszakok között, amelyben az öregségi nyugdíjkiegészítést igényelték.

59. Ezzel szemben D. Reichel-Albertet illetően úgy tűnik számomra, hogy nincs elégséges kapcsolat egyrészt azon biztosítási időszakok között, amelyeket D. Reichel-Albert munkaviszonyának 1980. június 30-án bekövetkezett megszűnéséig Németországban szerzett, megjegyezve azt, hogy az érintett személy 1980 októberéig részesült e tagállam által kifizetett munkanélküli ellátásban, és másrészt, azon időszakok között, amelyekben D. Reichel-Albert az 1981. május 25-én és 1984. október 29-én született gyermekeit nevelte, tudva azt, hogy ő és férje 1980. július 1-jétől Belgiumban telepedett le, abban az országban, ahol a két gyermek született, és D. Reichel-Albert házastársa munkavállalói járulékot fizetett.³¹ Mivel annak a tagállamnak, tudniillik a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a jogszabályai, amelyben korábban keresőtevékenységet folytatott, álláspontom szerint nem alkalmazhatók D. Reichel-Albertre attól kezdve, hogy vállalta gyermekei nevelését, azon tagállam, nevezetesen a Belga Királyság jogszabályainak kell átvennie a stafétabotot, és így szabályoznia a vitatott öregségi nyugdíjkiegészítés esetleges odaitélését, amelybe költözött.

60. Megjegyzem, hogy álláspontom szerint közömbös e kollíziós szabályok versengése szempontjából az, hogy D. Reichel-Albert Németországban önkéntesen járulékot fizetett 1984. január 1-jétől, azaz a második gyermeke születése előtti időponttól. Mivel ugyanis a szociális biztonság olyan terület, amelyen az érintett személyeknek nincs szabad rendelkezése a jogaik felett, és így nem választhatják meg azt a nemzeti rendszert, amely hatálya alá tartoznak, akaratnyilvánításaik nem befolyásolják az e tekintetben alkalmazandó jog meghatározását³², kivéve ha egy ilyen lehetőséget a rendelet kifejezetten előír³³.

61. Következésképpen úgy ítélem meg, hogy az alapügy körülményei között a Belga Királyság „az alaprendelet II. címe értelmében illetékes tagállam” a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének eleje értelmében.

30 — A fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélet e tekintetben a fent hivatkozott Ten Holder ügyben hozott ítélet 14. pontjára és a C-215/90. sz. Twomey-ügyben 1992. március 10-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-1823. o.) 10. pontjára utal.

31 — Amely indok miatt a DRN úgy vélte, hogy a Belga Királysággal, nem pedig a Németországi Szövetségi Köztársasággal állt fenn kapcsolat az egészségbiztosítást illetően, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint.

32 — Az alkalmazandó jog megválasztása kizárt, mivel a 883/2004 rendelet II. címének rendelkezései a kollíziós szabályok zárt és egységes rendszerét alkotják (az 1408/71 rendeletet illetően lásd a C-196/90. sz. De Paep-ügyben 1991. október 4-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4815. o.] 18. pontját). Ebből az is következik, hogy a tagállamoknak nincs lehetőségük meghatározni, hogy a saját jogszabályaik vagy egy másik tagállam jogszabályai mennyiben alkalmazandók (a 276/81. sz. Kuijpers-ügyben 1982. szeptember 23-án hozott ítélet [EBHT 1982., 3027. o.] 14. pontja).

33 — Lásd például a 883/2004 rendelet 14. cikkének (2) bekezdését.

3. A 987/2009 rendelet 44. cikke alapján esetlegesen keletkező kötelezettségek

62. Még ha azt feltételezzük is, hogy a Bíróság álláspontja szerint a 883/2004 és a 987/2009 rendelet releváns a jelen ügy elbírálása szempontjából, ami szerintem nem igaz, akkor is felvetődik a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdése rendelkezései konkrét hatásának a kérdése egy tagállam olyan szociális biztonsági intézményének a határozatai tekintetében, amely olyan helyzetben van, mint amilyennel a DRN szembesült. Emlékeztetek arra, hogy a Bíróságot első ízben kéri az említett rendelkezések értelmezésére, ami nem könnyű e rendelkezések némiképp bonyolult megfogalmazására tekintettel.

63. A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése álláspontom szerint nem egy valóságos kollíziós szabályt állapít meg, mivel e tekintetben a 883/2004 rendelet II. címében található ilyen típusú szabályokra utal, hanem inkább egy olyan anyagi jogi szabályt, amely – amint azt e cikk címe is jelzi – „a gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételének” ösztönzésére irányul. Ezt a rendelkezést a nemzeti szociális biztonsági rendszerek koordinálására vonatkozó új szabályozásba a Bíróság ítélkezési gyakorlata, különösen a fent hivatkozott Elsen-ügyben és a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélet nyomán vezették be. Az említett 44. cikk hatása egy csupán kiegészítő jellegű hatáskör bevezetése valamely olyan tagállam javára, amely az általános szabályok értelmében nem illetékes, a gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételének lehetővé tétele érdekében, ha az említett cikk által megállapított feltételek teljesülnek.

64. Megjegyzem, hogy a szóban forgó rendelkezés első változata a következőképpen rendelkezett³⁴: „[a] [883/2004] rendelet II. címe rendelkezéseinek értelmében a meghatározott tagállami illetékesség sérelme nélkül azon tagállam intézményének, amely területén a nyugdíjban részesülő a gyermek születését követő tizenkét hónap alatt a leghosszabb ideig lakott, figyelembe kell vennie a gyermek más tagállamban való nevelésének időszakait, amennyiben egy másik tagállam jogszabályai nem válnak alkalmazandóvá az érintett személy esetében munkavállalás vagy önálló munkavégzés miatt”. E változat ily módon a gyermeknevelési időszakok figyelembevételére vonatkozó kötelezettséget írt elő, amely elsődlegesen a foglalkoztatás helye szerinti állam intézményét terhelte, másodlagosan pedig a lakóhely szerinti állam intézményét azzal a feltétellel, hogy az érintett személy egy minimális időtartam alatt a lakóhely szerinti államban lakott.

65. Jelenlegi változatában a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének alkalmazása először is azt feltételezi, hogy a gyermeknevelési időszakokat a 883/2004 rendelet II. címének értelmében illetékes tagállam jogszabályainak az alkalmazásával nem veszik számításba. Kizárólag abban az esetben köteles valamely másik tagállam társadalombiztosítási intézménye³⁵ figyelembe venni az említett időszakokat, ha ezen időszakok a főszabály szerint alkalmazandó jogszabályok értelmében nem váltottak ki joghatást.

66. A jelen ügyben álláspontom szerint a belga állam jogszabályai alkalmazandók a D. Reichel-Albert által benyújtott öregségi nyugdíjkiegészítés iránti kérelem tekintetében. A Bíróság elé terjesztett iratokból nem tűnik ki egyértelműen az, hogy a belga jogszabályok ne biztosítanak az említett előnyt a D. Reichel-Albert helyzetéhez hasonló helyzetben lévő személynek. A német és az osztrák kormány az előzetes döntéshozatalra utaló határozatra utalva, valamint a Bizottság arra hivatkozik, hogy a belga jogban van lehetőség arra, hogy hasznot húzzanak a gyermekneveléssel töltött időszakokból.

34 — A 883/2004 európai parlamenti és tanácsi rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról szóló rendelettervezet, COM(2006) 16 végleges, 44. cikk.

35 — Az említett rendelet (10) preambulumbekzdése pontosítja, hogy „az illetékes intézmény [az] [...], amely jogszabályai alkalmazandók, vagy amelynek bizonyos ellátásokat ki kell fizetnie”.

67. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis rámutat arra, hogy „Belgium jogszabályai rendelkeznek a gyermeknevelési időszakok figyelembevételéről, és így a gyermeknevelési időszakokat és figyelembe veendő időszakokat Németországban nem azért kell esetlegesen elismerni, mert a másik tagállam az ilyen időszakok figyelembevételéről nem rendelkezik”. A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy „[e] tekintetben valójában nem az a kérdés, hogy a gyermeknevelési időszakokat ténylegesen elismerik-e, hanem csupán az, hogy a tagállam jogszabályai előírják-e főszabály szerint a gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételét az érintett személy helyzetének a nyugdíjra való jogosultság tekintetében történő értékelésekor”. Én ezen utóbbi elemzéssel értek egyet, amely szerint elegendő az, ha a 883/2004 rendelet II. címe értelmében illetékes tagállam, azaz a jelen esetben a Belga Királyság, lehetőséget nyújt az ilyen időszakok figyelembevételére. Közömbös az, hogy a konkrét esetben az érintett személy személyes helyzete folytán nem részesül e kedvezményben.

68. Másodszor, a 987/2009 rendelet 44. cikke egyébiránt megköveteli, hogy a tagállami jogszabályok – a jelen ügyben esetlegesen a német törvény – a 883/2004 rendelet II. címének megfelelően az érintett személy tekintetében alkalmazandók legyenek azon az alapon, hogy az munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységet abban az időpontban, amikor e jogszabályok értelmében a gyermeknevelési időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött.

69. Márpedig az alapügyben a szóban forgó időszakban D. Reichel-Albert munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként már nem folytatott tevékenységet Németország területén a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének megfelelően. Az érintett személy helyzete ennél fogva meglehetősen különbözik a fent hivatkozott Elsen-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügy tárgyát képező helyzettől, amely ügyben az érintett anya éppen az általa nevelt gyermek születését megelőzően határ menti ingázóként annak a tagállamnak a területén folytatott tevékenységet, amelytől az e gyermeknevelési időszakra vonatkozó szociális kedvezményt igényelte.

70. Azon tagállam intézménye, amelynek jogszabályai az érintett személy által folytatott keresőtevékenység gyakorlásának helye szerinti jog alapján alkalmazandók, kizárólag e két fent említett feltétel teljesülése esetén köteles a saját jogszabályai értelmében figyelembe venni egy másik tagállam területén szerzett gyermeknevelési időszakot oly módon, mintha a gyermeknevelésre az említett tagállam területén került volna sor.

71. Következésképpen úgy vélem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó az alapeljárásban, nem csupán *ratione temporis*, hanem amint azt a német kormány és a Bizottság hangsúlyozta, tekintettel arra, hogy D. Reichel-Albert személyes helyzete nem tesz eleget az e szövegben foglalt feltételeknek. A 987/2009 rendelet 44. cikke tehát nem eredményezheti azt, hogy a DRN-nek figyelembe kellene vennie – mégpedig az említett cikk értelmében a német jogszabályok alapján – a D. Reichel-Albert által Belgium területén szerzett gyermeknevelési időszakokat úgy, mintha azokat Németország területén szerezték volna.

72. A Bizottság a 987/2009 rendelet 44. cikke alkalmazhatatlanságának e megállapításából arra következtetett, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre nem az említett rendelet alapján kell válaszolni, hanem az elsődleges jog, közelebről az EUMSZ 21. cikk és az EUMSZ 45. cikk alapján. Ezzel nem értek egyet.

D – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgyát képező nemzeti rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségének értékeléséről

73. Ha álláspontommal ellentétben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a német jogszabályok irányadók az alapeljárásban szóban forgó szociális kedvezmény tekintetében, a 883/2004 rendeletnek a 987/2009 rendelet 44. cikkével összefüggésben értelmezett II. címének alkalmazásával a foglalkoztatás helye szerinti állam jogszabályai alkalmazásának időben történő meghosszabbításának megfelelően vagy a

fent hivatkozott Elsen-ügyben és a fent hivatkozott Kauer-ügyben hozott ítélettel való analógia útján, meg kell vizsgálni, hogy egy tagállam jogszabályainak olyan rendelkezései, mint amilyenek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben szereplő SGB VI. rendelkezései, megfelelnek-e az uniós jog követelményeinek.

74. E tekintetben két esetet kell megkülönböztetni aszerint, hogy milyen irányokat fog követni a Bíróság a fent tárgyalt kérdések kapcsán.

75. Egyrészt abban az esetben, ha a Bíróság úgy vélné, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikke a jelen ügyben alkalmazandó, úgy tűnik számomra, a Bizottsághoz hasonlóan, hogy a 883/2004 rendelet 5. cikke előírná, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság az érintett személy által egy másik tagállamban szerzett gyermeknevelési időszakokat ugyanúgy vegye figyelembe, mint egy másik tagállam társadalombiztosítási rendszerének fizetett járulékokat, ugyanolyan mértékben, mintha e tényekre vagy eseményekre Németországban került volna sor, azaz azonos jogkövetkezményeket tulajdonítva nekik. Márpedig a német kormány nem vitatta azt, hogy egy másik tagállamban teljesített gyermeknevelési időszakok nem vehetők figyelembe az öregségi nyugdíj szempontjából ugyanúgy a Németországban nevelt gyermekek vonatkozásában, mint a D. Reichel-Albert helyzetéhez hasonló helyzetben. Ugyanez az eset áll fenn az érintett személy házastársa által a belgiumi öregségi nyugdíjbiztosítási rendszernek fizetett járulékok tekintetében is.

76. Pontosítom, hogy mivel a 883/2004 rendelet 5. cikke az egyenlő bánásmód általános elvének kodifikációja, amelynek nincs semmilyen hatása az illetékes tagállam és az alkalmazandó jog meghatározására³⁶, nem szükséges kitérni a szóban forgó német szabályozásnak az EUMSZ 21. cikkel és az EUMSZ 45. cikkel való összeegyeztethetőségének esetleges hiányára.³⁷

77. Másrészt, abban az esetben, ha a Bíróság elfogadná az arra irányuló javaslatomat, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkét a jelen ügyben irrelevánsnak nyilvánítsa, az 1408/71 rendelet értelmezése kapcsán kialakított ítélkezési gyakorlat alkalmazása ugyanerre az eredményre vezetne. A Bíróság ugyanis kidolgozta a másik tagállamban bekövetkezett tények azonos kezelésének elvét, amely lényegében annak az elvnek felel meg, amelyet a 883/2004 rendelet 5. cikke aztán kifejezetten tartalmaz.³⁸

78. Következésképpen függetlenül attól, hogy ezek közül melyik jogalapot fogadjuk el, álláspontom szerint arra kell következtetni, hogy a vitatott anyagi jogi rendelkezések nem egyeztethetők össze az uniós jog követelményeivel abban az esetben, ha a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a német jogot kell alkalmazni az alapeljárásban.

36 — Lásd a 883/2004 rendelet (11) preambulumbekendését.

37 — Az említett 5. cikk bevezetése azt eredményezi, hogy a 883/2004 rendelet alkalmazandó, már nem szükséges az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának a gyakran a szociális biztonsággal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban található elvére hivatkozni. Lásd az S. Dern-kommentárt in F. Schreiber és mások: *VO (EG) Nr. 883/2004., Verordnung zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit*, C. H. Beck, München, 2012, 69. o.

38 — Lásd többek között a C-373/02. sz. Öztürk-ügyben 2004. április 28-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-3605. o.) alapjául szolgáló ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány 41. és azt követő pontjaiban hivatkozott ítéleteket, amely pontokban Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok megállapította, hogy az ítélkezési gyakorlat „kinyilvánította, hogy egyes szociális biztonsági ellátásokhoz vagy más kedvezményekhez való jognak a migráns munkavállalók javára történő elismeréséhez az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy minden tagállam vegyen figyelembe bizonyos tényeket, amelyek más tagállamokban következtek be annak érdekében, hogy azokat a saját területükön bekövetkezett tényekkel azonos módon kezelje”.

V – Véggkövetkeztetések

79. Az előbbi megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy az alábbi módon válaszoljon a Sozialgericht Würzburg által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

– Elsődlegesen:

„Mivel a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 44. cikkének (2) bekezdése *ratione temporis* nem alkalmazható az alapeljárásra, sőt az alapügy körülményeire sem, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgytalanok. Ezen az alapon tehát a kérdésekre nem kell válaszolni.”

– Másodlagosan, abban az esetben, ha az említett rendeletet a Bíróság alkalmazandónak nyilvánítja, azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

„A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésével nem ellentétes az, ha – amennyiben a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2009. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. címe értelmében illetékes tagállam jogszabályainak alkalmazásával a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba – annak a tagállamnak az intézménye, amelynek a jogszabályait az érintett személyre másodlagosan továbbra is alkalmazni kell, az említett 44. cikkben említett körülmények között a szóban forgó időszakot nem veszi figyelembe gyermeknevelési időszakként úgy, mintha a gyermeknevelésre a saját területén került volna sor, ha a saját jogszabályai által a figyelembevételrel kapcsolatban előírt szempontok az adott helyzetben nem teljesülnek. Az, ha ilyen időszakokat az adott helyzetben jogszerűen, de nem konkrétan figyelembe vesznek, sem a főszabály szerint illetékes tagállamban, sem az említett másik tagállamban önmagában nem érinti a 987/2009 rendelet 44. cikkének értelmezését.”

– Harmadlagosan, abban az esetben, ha az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgyát képező német jogi rendelkezések irányadók az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben a 883/2004 rendelet II. címe és a 987/2009 rendelet 44. cikke értelmében, azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

„A 883/2004 rendelet 5. cikke arra kötelezi a tagállamot, amennyiben a 883/2004 rendelet II. címe alapján illetékes vagy a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének végén előírt kötelezettség terheli, hogy egy másik tagállamban teljesített gyermeknevelési időszakoknak és ott fizetett járulékoknak ugyanúgy jogkövetkezményeket tulajdonítson, mintha e tényekre vagy eseményekre a saját területén került volna sor.”